

PÁLNÉ KOVÁCS ILONA

Versenyképesség, innováció, városhálózatok

Liberális fejlesztéspolitikai üzenetek Rechnitzer János munkásságában

Competitiveness, innovation, city-networks

*Liberal development policy messages in the workings
of János Rechnitzer*

•

SZERZŐ:

PÁLNÉ KOVÁCS ILONA, tudományos tanácsadó, Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete, 7621 Pécs, Papnövelde u. 22., palne.kovacs.ilona@krtk.hu, ORCID: 0000-0003-2286-6326

JEL kód: Z00

Kulcsszavak: városhálózat • innováció • versenyképesség
• fejlesztéspolitika • Rechnitzer János

Absztrakt: A tanulmány nem törekedett Rechnitzer János hatalmas munkásságát átfogóan bemutatni, értékelni. A rövid írásban kiemelt szempontok azonban olyanok, amelyekkel meg lehet közelíteni Rechnitzer liberálisnak nevezhető gondolkodásmódját. Miközben a versenyképességet, az innovációt, a tervezést, a rugalmas intézményeket kulcsfontosságúnak tartotta, a hazai területpolitika nem tudott tartósan ezen erőforrások és eszközök segítségével a területi fejlődésben igazán pozitív változásokat elérni. Ennyiben Rechnitzer liberalizmusa idealistának bizonyult.

AUTHOR:

ILONA PÁLNÉ KOVÁCS, *Scientific Advisor, Institute of Regional Studies, Centre for Economic and Regional Studies, Papnövelde u. 22., H-7621 Pécs, Hungary,*
palne.kovacs.ilona@krtk.hu, ORCID: 0000-0003-2286-6326

JEL code: Z00

Keywords: *urban network • innovation • competitiveness • development policy*
• János Rechnitzer

Abstract: *The article did not have the ambition for comprehensive introduction and assessment of the huge scientific production made by János Rechnitzer. The aspects selected in this short paper are however suitable to approach his let's say liberal way of thinking. Rechnitzer had firm opinion that the competitiveness, innovation, strategic planning and flexible institutions in urban regions are of key importance. However, the Hungarian regional policy was not able with these resources and instruments to reach positive changes in the territorial development. Taking this fact into consideration, Rechnitzer was an idealist.*

BEVEZETÉS

Rechnitzer János nem csupán empirikus és elméleti eredményeivel volt a magyar regionális tudomány meghatározó személyisége, hanem azzal a kivételes tehetségével is, hogy mindig az elsők között ismert fel innovatív kutatási irányokat. Hatását a rendkívül magas idézettség mellett a helyi, regionális és országos stratégiák tartalmának személyes befolyásolása igazolja. Impozánsan hosszú publikációs listáján bizonyos kulcsszavak rendszeresen megjelennek, amelyeket szerzőjük a magyar területi fejlődés szempontjából a legfontosabbnak tartott. A városok, az innováció, a versenyképesség a területi fejlődés dinamikus, progresszív oldalát jelentik, ezekben látta a területi fejlődés titkát.

Kockázatos vállalkozás tudományos teljesítményeket, tudósokat politikai ideológiákkal társítani, de Rechnitzer művének elméleti és normatív karaktere, sokszínűsége ellenére, véleményem szerint elsősorban liberális. A szubjektívnek és mesterkéltnek tűnő absztrakcióhoz több magyarázat is rendelkezhető. A regionális tudomány, a többi társadalomtudományi diszciplínához hasonlóan, jellemzően értéksemleges fogalmakkal és módszerekkel operál a térbeli folyamatok értelmezésében, még akkor is, ha a terek konstruált (és autopoietikus) jellege feltételez értékválasztásokat (Faragó, 2017). A regionális tudomány értékköttöttsége kézenfekvő, amennyiben nem kerülheti meg a területi, társadalmi egyenlőtlenségek és a társadalmi igazságosság, a méltányosság, szolidaritás (baloldali) kérdését, miközben az állami fejlesztéspolitikai versenyképesség gazdasági (liberális, neoliberális) feltételeit is érinti.

A társadalmi méltányosság és a gazdasági versenyképesség közötti viszony a magyar területpolitikában is ellentmondásos kihívás. A területi egyenlőtlenségek beemelik a (bel) politikai normákat a forráselosztásba, miközben eleget kell tenni az uniós kohéziós források

felhasználásának, (neo)liberális jellegű szakmai és eljárási feltételeinek. A területfejlesztési politika számára megfogalmazott regionális tudományi üzenetek óhatatlanul átítatódhatnak politikai, bár nem feltétlenül pártpolitikai értékekkel. Rechnitzer munkássága sem mentes a politikai értékállalástól. Ezek kimutatására törekszem, amikor kutatásainak általam kiemelt főbb tematikai csomópontjait sorra veszem.

A VÁROS, VÁROSHÁLÓZATOK, VÁROSI TEREK

Rechnitzer János alapvetően az urbánus terekkel foglalkozott, a nagyvárosok, metropoliszok, kisvárosok, az agglomerációk, nagyvárosi, határon átnyúló hálózatok egyaránt érdekelték már a pálya kezdeteinél is (Rechnitzer – Pálné, 1979). A városok hordozzák a dinamikát, a tudást, az innovációt, a versenyképesség erőforrásait, a városok formálják elősorban a teret, a liberális értékek befogadása számára ideális helyek. Nem véletlen, hogy Rechnitzer a városokat kutatva azonosult ezzel a területpolitikai felfogással, sok tekintetben Enyedi György nyomdokán haladva (Enyedi, 1997).

Noha Pécssett indult, de a hazai nagyvárosok közül különösen Győrt tüntette ki figyelmével, hiszen a közelében született, ott élt évtizedeken át, a város díszpolgára volt. Győr az ideális város, földrajzi helyzete, erőforrásai alapján esélye volt külföldi ipari befektetések vonzására, innovatív vállalkozások letelepítésére, s egy dinamikusan fejlődő régió határon átnyúló hálózataiba való bekapcsolódásra. Győrben a tudás, a társadalmi tőke, a kultúra és az innovációk szerepének testközeli tanulmányozására is lehetőség nyílt. Rechnitzer azonban a magyar városhálózat egészét kutatta, értelmezte, miközben gyakran fókuszált az egyes városok (Budapest vagy éppen Dunaújváros, Pécs, Veszprém) sajátosságaira. Különösen fontos erőforrásnak tartotta a városok hálózatba szerveződését. A Bécs, Pozsony és Győr alkotta aranyháromszög a városok országhatáron átnyúló együttműködésének és versenyének kitűnő példája volt. Összehasonlító kutatásai kimutatták a kelet-közép-európai városok regionális sajátosságait (Rechnitzer, 2016a), kiemelkedő hazai szintézisnek tekinthető a magyar nagyvárosi hálózatról készült kutatás, amely egyben az ország területi fejlődéséről alkotott prognózis (Rechnitzer – Berkes, 2021).

A Regionális Kutatások Központjának meghatározó, intézményépítő, vezető kutatójaként a régió léptéke számára is megkerülhetetlen volt. Már munkásságának kezdetén részt vett regionális gazdasági együttműködések elemzésében az ágazati kapcsolatok mérlege módszertan segítségével (Rechnitzer, 1984). A régiót elsősorban nem közigazgatási, politikai egységként, hanem a városok hálózataként fogta fel, dinamikus tércategóriának tekintve, ami közigazgatási határok nélkül is létezik.

VERSENYKÉPESSÉG, INNOVÁCIÓ

Rechnitzer liberalizmusa a fejlesztés-fejlődés alternatívájának megítélésében is megjelent. A térszerkezet formálódásában az innovációnak különleges jelentőséget tulajdonított, aminek jelenléte felzárkózást, hiánya viszont szétszakadást idéz elő, ahogy egy könyvének címében fogalmazott (Rechnitzer, 1993). Ez a könyv elsők között hívta fel a figyelmet az

innováció területi mintázatára az innovációs milió függvényében. Az innovációra orientált fejlesztéspolitika fogalma újdonság volt a hagyományos, fentről irányított fejlesztési modell alternatívájaként. Bemutatja a társadalmi és politikai innovációk körét is, jóval megelőzve a hivatalos fejlesztéspolitikai paradigmák későbbi ciklusait. A „nagy át- és újrendezés” korszakában (Rechnitzer, 1993:8.) izgalmas tudományos megközelítés volt az innovációs képességet a választási részvétel, vagy a civil társadalmi aktivitás akkortájt tanult liberális értékei mentén elemezni. Az urbanizált nyugati országrész magasabb politikai aktivitása, civil szervezeteinek intenzívebb kiépülése a szerző szerint fejlesztési előny. Az innovációs milió alapján kategorizált városokat tekintette a térszerkezet jövőbeni formálóinak. Ha összevetjük az általa kidolgozott mátrix szerinti prognózist az érintett magyar városok utóbbi évtizedekben megvalósult fejlődési trendjeivel, akkor talán a prognózis túlzottan optimista volt.

A kilencvenes évtized elején a magyar regionális tudomány éppen csak bontogatta a szárnyait, a diszciplína elméleteinek megismerése, terjesztése, tudományos elismerése, intézményesülése még nem fejeződött be. Már ez a könyv is igazolta, hogy Lengyel Imre, Faragó László, Nemes Nagy József mellett Rechnitzer is ahhoz a magyar regionalista iskolához tartozott, akik missziójuknak tekintették a kurrens térelméletek bemutatását, hozzájárulva a regionális politikát szolgáló alkalmazott kutatások elméleti és módszertani megalapozásához.

Rechnitzer elsők között alkalmazta a belső erőforrások egy új elméleti megközelítését, az ún. területi tőkét is, elsősorban győri kutatásai keretében. A területi tőke a regionális tudomány egyik divatfogalma, ami a humán erőforrásokat, a tudást, a kreativitást, az innovációt favorizáló fejlesztési elméletek egy szintéziskísérlete. Szorosan kapcsolódva a társadalmi tőke jól ismert teóriájához, amely a társadalmon belüli hálózatok, közösségek szerepére irányítja a figyelmet. A Győr-kód, ahogy könyvének címében fogalmazott (Rechnitzer, 2016b), lényegében az új elméleti keret konkrét városra alkalmazása volt.

Ha ezeket az elméleteket összevetjük a magyar területi folyamatok alakulásával, akkor jól látszik a megkétszetség és az is, hogy a piaci folyamatok, az erőforrások mellett Magyarország és a posztkommunista régióban az állami beavatkozás, a közforrások elosztása, a területi politika döntő hatást gyakorol az egyes városok és térségek tényleges fejlődésére, sorsára.

FEJLESZTÉSPOLITIKA ÉS KORMÁNYZÁS

Rechnitzer munkássága közvetve és közvetlenül a hazai regionális politikát szolgálta. A hazai fejlesztéspolitikáról kifejtett nézetei a rendszerváltás utáni évtizedekben optimizmust, lelkesedést tükröztek a többi szakpolitikákkal foglalkozó kutatók többségéhez hasonlóan. Idővel azonban meg kellett tanulni, hogy a szakpolitikák, társadalmi, gazdasági folyamatok formálásában a kormányzási kontextus kihagyhatatlan, a kormányzatok messze nem követik a szakmai racionalitásokat, és a divatos, ’jókormányzasi’ elveket sem. A Regionális Kutatások Központjában Rechnitzer János részese volt az uniós csatlakozást megelőző intenzív szakpolitikai tanácsadó munkának. Szemléletét az európai mainstream formálta, és úgy tűnt akkortájt, hogy ez a szellemiség kompatibilis a magyar törvényhozó,

kormányzó elit törekvéseivel is, legalább is ez tükröződött a csatlakozás idején született fejlesztéspolitikai dokumentumokban (Rechnitzer, 2019).

A regionális kutatók kezdeti optimizmusa arra a feltételezésre épült, hogy az állami fejlesztéspolitika rásegítő szerepe mellett a városok képesek lesznek saját szellemi potenciáljukat, a helyi társadalmat, az értelmiséget fejlődésük szolgálatába állítani. Később szembesülni kellett a kormányzati fejlesztéspolitika hektikus változásaival. Rechnitzer is felismeri a tudatos várospolitikai hiányát, amikor vizsgálja az országos szakpolitikai háttérrel és stratégiákkal, s a konkrét városfejlesztési, helyi kormányzati, tervezési folyamatokat (Rechnitzer – Smahó, 2011). A 2014-es országos fejlesztéspolitikai koncepció esetében számonkéri az egyes városok eltérő fejlődési potenciáljának figyelembevételét. A Modern Városok Programot ugyan az utóbbi száz év legnagyobb városfejlesztési programjának tartotta átfogó jellege miatt, de sok aggályt fogalmazott meg a programozás folyamata, szakmai tartalma vonatkozásában (Rechnitzer, 2019). A programok meghirdetését nem előzte meg jelentősebb szakmai vagy társadalmi vita, nem tisztázódott a program uniós kohéziós forrásokhoz kapcsolódása, sem az, hogy milyen intézményi keretek között valósul meg. Másokkal együtt felhívta a figyelmet arra a veszélyre, hogy nem a térbeli racionalitás, hanem egyes városok lobbijereje fog a végrehajtás során nagyobb szerepet játszani (Fragó, 2019; Szirmai, 2020).

A központi kormányzati döntéshozástól távolabbra sodródva a szakma még mindig esélyt látott arra, hogy a bottom up fejlesztéspolitika megvalósulhat a városok és kisebb-nagyobb térségek helyi kormányzati erőfeszítései eredményeként. Rechnitzer meggyőződése volt, hogy a tervezésnek meghatározó szerepe van, számtalan városi, megyei, regionális koncepció, terv, program előkészítésében oroszlánrészt vállalt, gyakorlati tapasztalatait pedig egy monográfiában foglalta össze (Rechnitzer, 1998). Munkásságában a racionális szükségletek, lehetőségek empiriára alapozott argumentációja mentén lett a liberális decentralizáció híve, vallotta, hogy a helyi kormányzatok minősége a városok sikerességének egyik meghatározó feltétele.

GYŐR-KÓD VS. PÉCS-KÓD

Vélhetően Rechnitzer és szerzőtársai írták a legtöbb tanulmányt Győrről, amelyik a rendszerváltást követően a befektetők vonzásában megnyerte a városok közötti versenyt. A győri siker is sok tényezős, a kedvező földrajzi, közlekedési helyzet, a szakértelem, fejlett tudásinfrastruktúra mellett Rechnitzer szerint a városi menedzsmentnek is nagyon nagy szerepe van. Gyakran maga is szorosan együttműködött a győri városvezetéssel, kacérokodott is a városi önkormányzásban való részvétellel, elsősorban a civilek hitelességében, befolyásában bízva. Az RKK Győri Osztályának vezetőjeként segítette a várost a fejlesztési stratégiák, konkrét városfejlesztési programok kidolgozásában. A város fejlődésének és erőforrásainak szisztematikus elemzése során ismerte fel, hogy „az intézményi keretek feldolgozása és elemzése nélkül nem lehetséges a kód megfejtése” (Rechnitzer, 2016b:244.). A győri modell lényege a gazdasági szereplők, nevezetesen az Audi, az önkormányzat és a Széchenyi Egyetem közötti együttműködés, koordináció. A három főszereplő fokozatos egymáshoz közeledése/terelése a fenntartható fejlődés feltétele. A hajdani főiskola egyetemmé válása döntő tényezőnek bizonyult az Audi letelepedésében és integrálódásában. Rechnitzer technokra-

taként nem a pártpolitikai erőviszonyok mentén értékelt. A városi pártpolitikai ciklusváltást pozitív fordulatként értékeli, aminek köszönhető a korábban már előkészített stratégia megvalósításának felgyorsítása, az uniós csatlakozás nyomán közösségi erőforrásokkal támogatása. „Az útfüggő ipari körzetből a tudásrégió felé kellene megindulni” (Rechnitzer, 2016b:246.). Ez a rövid mondat fontos összefüggést vet fel. Vajon a saját erőforrások és a külföldi beruházások városi gazdaságba való integrációja milyen feltételek esetén tartható fenn, s vajon a város mennyit és hogyan tud hasznosítani a körülötte lévő szűkebb, tágabb térség kínálta előnyökből? Rechnitzer 2016-ban még optimista volt, bár fáradtságosnak jósolta a város alkalmazkodóképességének megalapozását, a területi tőkeelemek közötti tartós szinergia megteremtését, és a helyi, városi közösség negyedik elemként (csavarként) való bekapcsolását. Ennek szellemében nyilatkozik úgy például 2022-ben, hogy Győrött nem a háromszázadik akkumulátorgyárat kellene felépíteni (Úgytudjuk.hu, 2022), de tudományos igénnyel is elemezte például a területfejlesztés 25 évének szentelt Comitatus különszámban az ún. unortodox fordulat általános és győri következményeit (Rechnitzer, 2022).

Feltehetjük a kérdést: vajon Győr mint ipari körzet saját területi tőkéjére (gazdasági, kulturális és társadalmi tőkéjére, tudására) épülő sikere tipikus és fenntartható-e? A kérdés megválaszolása érdekében izgalmas az összevetés Pécs fejlődési pályájával.

A rendszerváltás után a hazai nagyvárosok sorsa, versenyképessége elsősorban a helyi erőforrásokon, a mozgósításon, a geopolitikai szituáción múltott (Lengyel – Rechnitzer, 2000). Ebben a „versenyben” Győr sikeres volt, míg Pécs alulmaradt. A kudarc alapvetően geopolitikai, közlekedési hátrányokkal, a periférikus helyzettel magyarázható. Pécsnek nem sikerült a térségbe Audi léptékű befektetőt vonzani, s nem egy dinamikus fejlődő határon átnyúló európai régió egyik központja, hanem egy stagnáló, az európai hálózatoktól távoli régió névleges székhelye lett (Rácz et al., 2021). Esélynek látszott azonban a város elsősorban közszolgáltatásokra, intézmények (különösen az egyetem) jelenlétére alapozott központi szerepköre. Regionális központtá fejlesztését azonban sem az Európai Kulturális Főváros projekt, sem az egyre inkább centralizálódó kormányzati politika nem támogatta. A területi közigazgatás modellje kezdetektől fogva elszigetelte a várost a vonzáskörzetétől, a megyéjétől és a lényegében soha nem intézményesített régiójától is. A közigazgatási elszigeteltség azonban nem lenne önmagában akadály, ha a városvezetés tudatosan térszervező szerepet vállalt, ennek hiányát egyébként Győr esetében is szóvá tette Rechnitzer egy vele készült interjúban (Úgytudjuk, 2022).

Legutóbbi kutatásaink (Póla et al., 2023) rámutattak arra Pécs esetében is, hogy a külső forrásokra utaltság, a korlátozott mozgástér ellenére a mindenkori városi kormányzás felelőssége nem hanyagolható el. Pécsett egy tradicionálisan markánsan jelenlévő tudásközösség (egyetem, kultúra, művészetek) bázisán, a helyi politikai, önkormányzati elit nagyobb kezdeményezőkézséggel és aktivitással, fejlesztési koalíciókkal a Győrhöz képest ugyan csekélyebb erőforrásokat jobban mozgósíthatta volna. Pécs periférikus helyzete, a külső forrásoknak való nagyobb kitettsége azonban paternalista és bezárkózó kormányzási attitűdöket eredményezett.

Az utóbbi években a saját erejéből és tudásából fejlődni képes város egyre kevésbé jellemző típusa országszerte. A helyi erőforrások és kezdeményezések szerepe újra jelentősen csökken, a nagyvárosok sikeressége sokkal inkább a hatalmi központoktól való függés által meghatározott (Rechnitzer, 2021:19.). A sors fintora, hogy Győr is az ellenzéki városok kö-

rébe került a 2024-es választások után, kérdés, ez milyen következményekkel jár a jövőre vonatkozóan. Mint ahogy az autópárhuzamban bekövetkezett változások is bizonytalanra teszik a győri siker fenntarthatóságát.

KONKLÚZIÓ

A liberális, helyi erőforrásokat mozgósító, innovatív gazdaságra és decentralizált kormányzásra épülő és területi hálózatokba szerveződő városfejlesztési modell, ami Rechnitzer János munkásságában ideálisként körvonalazódott, a rendszerváltás és uniós csatlakozás nyújtotta lehetőségek ellenére idealistának bizonyult. A városokkal kapcsolatos politikai, fejlesztéspolitikai koncepciók nem rendeződtek konzisztens, hosszútávú stratégiába (Rechnitzer – Berkes, 2021; Lux, 2017). A nemzeti szintű fejlesztéspolitika nem produkált stabil, fenntartható városfejlesztési stratégiát, csak sporadikusan mutatott ebbe az irányba mutató törekvéseket. Így a tér fejlettebb, versenyképebb részei, a városok, csak korlátozottan töltik be térszervező, ellátó, dinamizáló szerepüket. Nem csak a stabil kormányzati várospolitikai stratégia hiányzott, hanem a közjogi felhatalmazás is. Rechnitzer azt feltételezte, hogy nem csak, sőt nem is elsősorban közigazgatási reformokkal mesterségesen kreált intézményeken és eljárásrendeken keresztül lehet a teret szervezni, hanem a városvezetés képességei, attitűdje a döntő, amit tanulással és ösztönzéssel lehet fejleszteni (Rechnitzer, 2019).

A folyamatosan csökkenő városi, önkormányzati mozgástér átformálja a helyi vezetések szerepfelfogását, működési modelljét. Csökken a kooperációs készség mind a városi szereplők között, mind a város környéke irányában. A központosított forráselosztási modell azonban a vertikális kapcsolatokat értékelte fel, a hatalmi szerkezet, a minimalizált helyi feladatrendszer felerősítette a városok politikai függőségét (Dobos, 2020; Medve-Bálint, 2018; Vasvári, 2020). Ebben a kormányzási rendszerben sokkal fontosabbak a központtal összekötő csatornák, mint a helyi fejlesztési koalíciók, s egyre kisebb az esély a Győr-kód alkalmazására, követésére. Úgy tűnik, sokáig kell várni egy liberálisabb városfejlesztési fordulatra helyben és a központi kormányzás szintjén is. Fájó, hogy Rechnitzer János ezt már nem tudta kívánni.

IRODALOMJEGYZÉK

- Dobos Gábor: *Dekonzentrált válságkezelés?, A kormány és az önkormányzatok viszonya a járványhelyzetben*, in: Körösi András – Szabó Andrea – Böcskei Balázs (eds.): *Vírusba oltott politika, Világjárvány és politikatudomány*, 2020, 109–119.
- Enyedi György: *A sikeres város*, *Tér és Társadalom*, 1997/4, 1–7.
- Faragó László: *A Modern Városok Program, mint fejlesztéspolitikai rezsim helye a magyar területfejlesztési politikában*, *Tér, gazdaság, ember*, 2019/2-3, 181–203.
- Faragó László: *Autopoietikus (társadalmi) terek koncepciója*, *Tér és Társadalom* 2017/1. <https://doi.org/10.17649/TET.31.1.2839-7-29>
- Lengyel Imre – Rechnitzer János: *A városok versenyképességéről*, in: Rechnitzer János – Horváth Gyula (szerk.): *Magyarország területi szerkezete és folyamatai az ezredfordulón*, Pécs, 2000, 130–152.
- Lux Gábor: *Újraiparosodás Közép-Európában*, *Dialóg Campus*, Budapest-Pécs, 2017. 327.

- Medve-Bálint Gergő: *The Cohesion Policy on the EU's Eastern and Southern Periphery: Misallocated Funds?*, Studies in Comparative International Development, 2018/2 218- 238. <https://doi.org/10.1007/s12116-018-9265-2>
- Póla Péter – Pálné Kovács Ilona – Gibárti Sára: *Pécs, egy periféria fővárosa*, Tér és Társadalom, 2023/3 148-175 <https://doi.org/10.17649/TET.37.3.3493>
- Rác Szilárd – Kovács Sándor Zsolt – Horeczki Réka: *Pécs*, in: Rechnitzer János – Berkes Judit (szerk.): *Nagyvárosok Magyarországon*, 2021, 207–219.
- Rechnitzer János – Pálné Kovács Ilona. (szerk.): *Az agglomeráció kutatás módszertani kérdései*, MTA DTI, Közlemények, Pécs, 1979.
- Rechnitzer János: *Az ágazati kapcsolatok mérlegének alkalmazása a területi szerkezetek és kapcsolatok vizsgálatában*, in: Sikos T. Tamás (szerk.): *Matematikai és statisztikai módszerek alkalmazási lehetőségei a területi kutatásokban*, Budapest, 1984, 186–219.
- Rechnitzer János: *Szétszakadás vagy felzárkózás*, Győr, 1993.
- Rechnitzer János: *Területi stratégiák*, Pécs, 1998.
- Rechnitzer János: *Nagyvárosok a magyar területi politikában és területfejlesztésben a rendszerváltástól napjainkig*, Tér és Társadalom, 2019/1. <https://doi.org/10.17649/TET.33.1.3069>
- Rechnitzer János – Smahó Melinda: *Területi politika*, Budapest, 2011, 456.
- Rechnitzer János: *Elmozdulások és törésvonalak Kelet-Közép-Európa térszerkezetében*, Tér és Társadalom, 2016a/4, 36–53. <https://doi.org/10.17649/TET.30.4.2811>
- Rechnitzer János: *A területi tőke a városfejlődésben*, *A Győr-kód*, Budapest, 2016b.
- Rechnitzer János – Berkes Judit (szerk.): *Nagyvárosok Magyarországon*, Budapest, 2021.
- Rechnitzer János: *A nagyvárosi fejlődés sajátosságai*, in: Rechnitzer János – Berkes Judit (szerk.): *Nagyvárosok Magyarországon*, 17–31.
- Rechnitzer János: *Adalékok a visszamenetbe*, *Comitatus*, 2022/241 különszám, 18–22.
- Szirmai Viktória (szerk.): *Középvárosi társadalmak, Egy új, innovatív városfejlesztési modell megalapozása*, Sopron, 2020.
- Úgytudjuk.hu: *Ne a háromszázadik összeszerelő üzemet hozzuk Győrbe*. Elérhető: https://ugytudjuk.hu/cikk/2022-11-15_rechnitzer-janos-interju-ipar-2022 (Letöltés ideje: 2024.08.31.)
- Vasvári, Tamás: *Beneficiaries and cost bearers: Evidence on political clientelism*, *Local Government Studies*, 2020. <https://doi.org/10.1080/03003930.2020.1768852>